

Svenskan i Finland 2023

Abstraktboken

Innehållsförteckning

Plenarföredrag 2

Sektionsföredrag 4

Konferensen understöds av Kulturfonden för Sverige och Finland, Svenska litteratursällskapet i Finland, Letterstedtska föreningen, Joensuun tukisäätiö och Vetenskapliga samfundens delegation.

Plenarföredrag

Språk och tillgänglighet - om anpassning av talad interaktion

Camilla Lindholm, Tammerfors universitet

Tillgänglighet kan definieras som att samhället utformas så att så många som möjligt kan vara delaktiga av det (Myndigheten för delaktighet 2022). Tillgänglighet handlar bland annat om möjligheten att röra sig i samhället och att kunna ta del av olika produkter och tjänster. Själva definitionen av tillgänglighet är således anknuten till tanken om att överbrygga gränser. Även språket bör vara tillgängligt och förståeligt.

Lätt språk (tidigare *lättläst*) är en form av språk som anpassats till ordförråd, strukturer och innehåll för att bli tillgängligt för personer som har svårt att läsa och förstå allmänspråk. Lätt språk användes länge för att hänvisa endast till skrivet språk, men de senaste tio åren har visat på ett ökat intresse för hur talat språk anpassas med tanke på deltagare eller åhörare språklig eller kommunikativ funktionsnedsättning. Anpassningen av tal får olika utformning i olika kontexter (Leskelä och Lindholm manuskript). Situationer där talat språk används för att förmedla information ställer andra krav än talat språk i interaktion där förståelse konstrueras av deltagarna tillsammans.

Min presentation närmar sig anpassning utifrån hur språk och kropp tillsammans skapar talad interaktion. Även om språket traditionellt har betraktats som det centrala för att undersöka kommunikation har möjligheterna till videoinspelning gjort att man alltmer har börjat beakta hur till exempel gester, blickar och kroppspositionering kan bidra till meningsskapande i interaktion. Man betraktar således hur språket och kroppen tillsammans fungerar som resurser snarare än gränserna mellan dem. Den fråga som man kan ställa sig är snarast av teoretisk och metodologisk art - var går gränserna för språket i talad interaktion? Kan de kommunikativa resurser som kroppen erbjuder betraktas som en del av språket?

Referenser

Leskelä, Leealaura & Lindholm, Camilla (manuskript). *Selkokieli puheessa ja vuorovaikutuksessa*. Kapitel i Leskelä, L. & Lindholm, C. (red.), *Tutkimusretkellä selkokieleeseen*. Myndigheten för delaktighet (2022). Frågor om delaktighet och tillgänglighet. <https://www.mfd.se/organisation/vanliga-fragor-och-svar/fragor-om-delaktighet-och-tillganglighet/>

Samtalsgrammatik med språkkontakt

Finlandssvenskt tal i interaktion

Jan Lindström, Helsingfors universitet

I mitt föredrag diskuterar jag en rad uttryck och konstruktioner som förekommer i finlandssvenskt samtalspråk och som verkar vara mindre frekventa i eller rentav främmande för svenskan i Sverige. Till sådana hör användningen av vissa diskursmarkörer (t.ex. ordet *eiku* som reparationsmarkör), syntagmatiska och modala mönster i olika presenteringsrutiner (öppningar vid telefonsamtal, presentationen av ärendet i kundsamtal) och satssyntaktiska drag i responsiva yttranden (spetsställda *inte* och *nog*, responsellips). Alla dessa drag är centrala i den interaktiva, interpersonella kommunikationsdimensionen: hur vi skapar kontakt med andra och reagerar på det som sagts och modifierar det vi själva sagt. På det sättet kan vi säga att det är fråga om samtalsgrammatiska fenomen (se Lindström 2008; Lindström & Wide 2023). De språkliga formerna kan beläggas i typiska sekventiella positioner (som initiativ- eller responshandlingar) och är beroende av sekvensposition, men de språkliga uttrycken bygger också upp sociala handlingar (som att begära något) på ett identifierbart sätt i sin sociokulturella kontext.

Ur den sociokulturella synvinkeln är det av intresse att följa upp hur de säregna samtalsgrammatiska fenomen som vi kan identifiera i finlandssvenskt bruk beror på språkkontakt med finska. Alla ovan nämnda dragen kan relateras till eventuella förlagor i finskt bruk, antingen som direkta lån eller som mönsterliknande stöd som leder till favoriseringen av vissa, i och för sig svenska konstruktionsvarianter. Genom identifiering av dylika kontaktprocesser får vi en bättre förståelse av källorna för den pragmatiska variationen i det svenska språkområdet och bredden av kontaktfenomen i svenskan i Finland, som i slutändan vittnar om existensen av en gemensam finländsk talgemenskap (Norrby m.fl. 2021; Saari 1995).

Referenser

Lindström, J. 2008. Tur och ordning: Introduktion till svensk samtalsgrammatik. Stockholm: Norstedts Akademiska Förlag.

Lindström, J. & Wide, C. 2023. Samtalsgrammatik. I: Ericsson, S., Grahn, I-L. & Karlsson, S. (red.), Att analysera interaktion. Lund: Studentlitteratur. 193–207

Norrby, C., Lindström, J., Nilsson, J. & Wide, C. 2021. Interaktion och variation i pluricentriska språk: Kommunikativa mönster i sverigesvenska och finlandssvenska. Stockholm: Riksbankens Jubileumsfond.

Saari, M. 1995. "Jo, nu kunde vi festa nog". Synpunkter på svenskt språkbruk i Sverige och Finland. *Folkmålsstudier* 36. 75–108.

Sektionsföredrag

Språkliga breddens inverkan på provresultatet i Studentexamen i medellång svenska

Rosa Aalto & Therese Lindström Tiedemann, Helsingfors universitet

Språklig bredd ingår i Studentexamensnämndens bedömningskriterier (2022) och kan betraktas som ett mått för rik och varierad användning av ett språk (Henrichs & Schoonen 2009:5). Samtidigt är frågan vad som menas med *språklig bredd*. Vi presenterar resultat av hur olika typer av lexikala mått kan visa hur språklig bredd, i olika bemärkelser, relaterar till poäng och vitsord, men också till uppgifterna.

Vårt material består av de flesta digitala studentproven i medellång svenska, och utifrån skrivuppgifterna analyserar vi korpuslingvistiskt hur lexis relaterar till resultaten. Studentproven i medellång svenska (som andra inhemska språk) består av olika uppgifter som mäter olika delområden av språkfärdigheten. I skriftlig framställning producerar examinanden två texter enligt uppgiftsanvisningarna (Studentexamensnämnden 2022).

Tidigare studier visar att ordförrådet kan relateras till språkfärdighetsnivån (t.ex. Haikala, 2012; Henriksen & Danelund, 2015). Samtidigt finns det få studier som granskar den lexikala bredden i relation till den skriftliga färdighetsnivån för svenska som andraspråk. Vår studie bidrar till det här men också till definitionen av språklig bredd i en *produktiv* kontext.

Referenser

Haikala, A. (2012): Ordförrådet i gymnasist uppsatser í Hur skriver finskspråkiga abiturienter svenska i studentexamen? I: Björklund, S & Lönnroth, H & Pilke, N (red.). *Svenskan i Finland* 13. (s. 61-70). Vasa: Vasa universitet.

Henrichs, L. & Schoonen, R. (2009). Lexical Features of Parental Academic Language Input: the Effect on Vocabulary Growth in Monolingual Dutch Children. I: Richards, B., Malvern, D. D., Meara, P., Milton, J., & Treffers-Daller, J. *Vocabulary studies in first and second language acquisition: The interface between theory and application.* Springer. (1-22).

Henriksen, B. & L. Danelund. (2015). Studies of Danish L2 learners' vocabulary knowledge and the lexical richness of their written production in English. I: P. Pietilä, K. Doró & R. Pípalová (red.), *Lexical issues in L2 writing.* Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing.

Studentexamensnämnden (2022). Föreskrifter för proven i det andra inhemska språket och i främmande språk.

Mosve: en outnyttjad möjlighet att främja tvåspråkighet i finska grundskolor

Siv Björklund, Åbo Akademi

Sanna Heittola, Sofie Henricson, Raili Hilden, Hanna Lehti-Eklund, Helsingfors universitet

Detta föredrag lyfter fram skolämnet modersmålsinriktad svenska, som är en fördjupad lärokurs riktad till elever i finska grundskolor som redan har goda kunskaper i svenska (POPS 2014). Den modersmålsinriktade svenskan (mosve) har i läroplanen en parallell i den modersmålsinriktade finskan i svenska grundskolor (mofi), men de två lärokurserna har implementerats i skolorna i olika omfattning och på olika sätt (se Pörn m.fl. 2021, Heittola & Henricson 2022). Inom projektet Äiru 1.0 (finansierat av Svenska kulturfonden 09/2021–08/2023) kartlägger, studerar och främjar vi skolämnet mosve genom forskning och skolsamarbete. Materialet vi samlat in inkluderar bl.a. enkätsvar, klassrumsobservationer och lärarintervjuer.

Inom projektet (se t.ex. Heittola & Henricson 2022) har vi lärt oss att mosve är ett okänt skolämne även bland svensklärare, samtidigt som flera skolor anger att de åtminstone ibland har elever med både svenska och finska som förstaspråk. Mosve erbjuds endast i ett fåtal skolor, men det finns skolor som gärna skulle erbjuda mosve för sina tvåspråkiga elever och även goda modeller i skolor som lyckats väl i att etablera mosve-undervisningen (se Forsberg 2022). I vårt föredrag presenterar vi de huvudsakliga resultaten av den forskning vi gjort inom projektet och de slutsatser vi kan dra av dem.

Litteratur

Forsberg, M. 2022. Utveckla tvåspråkigheten *även* i finskspråkiga skolor! Poppis 2/2022, 24–25.

Heittola, S. & Henricson, S. 2022. Äidinkielenomaisen ruotsin oppimäärän kartoitustutkimus. I: Katajamäki, H., Enell-Nilsson, M., Kauppinen-Räsänen, H. & Limatius, H. (red.), Responsible Communication. VAKKI Publications 14. 11–26.

POPS. 2014. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. Helsingfors: Utbildningsstyrelsen.

Pörn, M., Forsman, L., Hansell, K., Lassus, A., Löf, Å., Maunu, N. & Östman, T. 2021. Mofi-stigen: En handbok för mofilärare i 1–9. Åbo: Åbo Akademi.

Språkrådgivning i svenska – i Sverige och i Finland

Maria Fremer, *Institutet för språk och folkminnen (Isof)*

Anna Maria Gustafsson, *Institutet för de inhemska språken*

Rådgivning i svenska ges både vid Språkrådet i Sverige och vid Institutet för de inhemska språken (Språkinstitutet) i Finland. Till sitt innehåll är verksamheten delvis överlappande, men också olika. Olikheter beror ibland på skillnader i varietet, men oftare på svenskans ställning som majoritetsspråk i Sverige och minoritetsspråk i Finland.

Vi presenterar en pilotstudie om rådgivningsfrågor och -svar vid de två myndigheterna. Vilka kontakter rådgivningen? Vad frågar de, och hur svarar språkvården? På vilka sätt avspeglas de olika betingelserna för svenskan i Sverige och i Finland? Vad kan vi dra för slutsatser om behovet av språklig infrastruktur och stöd för ett minoritetsspråk, jämfört med ett majoritetsspråk?

Den sverigesvenska rådgivningens strategier och roll gentemot det omgivande språksamhället behandlas bland annat i Josephson (2018) och Bylin & Melander (2023). Också i Finland har studier gjorts med tät koppling till Språkinstitutets rådgivning, till exempel i Gustafsson (2017).

En systematisk analys av frågor och svar från den svenska rådgivningen i Sverige och Finland har inte gjorts tidigare. Rådgivningen i finska vid Språkrådet har däremot kartlagts av Larsson & Leskelä (2019). Detta ger det pågående projektet ytterligare en dimension: en jämförelse av den svenska rådgivningen i Finland med den finska i Sverige.

Litteratur

Bylin, Maria & Björn Melander (red.), 2023: Språkrådet rekommenderar. Metoder, perspektiv och avvägningar i språkriktighetsfrågor. Uppsala: Institutet för språk och folkminnen.

Fremer, Maria, 2022: Språkvård och klarspråk i Sverige och Finland. I: *Språkråd 2/2022*. Helsingfors: Statsrådets svenska språknämnd.

Gustafsson, Anna Maria, 2017: De finlandssvenska journalisterna och språkvården. I: Marika Tandefelt (red.): *Språk i prosa och press*. Helsingfors: SLS.

Josephson, Olle, 2018: Språkpolitik. Stockholm: Morfem.

Larsson, Tarja & Henna Leskelä, 2019: *Kielineuvoston suomen kielen neuvonnan kartoitus – vuodet 2007, 2010 ja 2017*. Rapport från Språkrådet.

Fascinerande och frustrerande: om hur (svensk)lärarna upplever bedömningen av uttal

Henna Heinonen, Jyväskylän universitet

Pekka Lintunen, Åbo universitet

Språkbedömning genomförd av en människa innebär alltid mänskliga aspekter såsom känslor och osäkerhet, även hos erfarna och utbildade bedömare (Honko, 2022; Tarnainen 2014 refererad i Ahola 2022). Detta gäller också bedömning och undervisning av uttal: även om det anses vara lätt att uppmärksamma uttalsfel (Ahola 2022) lyfts behovet av kompletterande utbildning i bedömning av uttal återkommande fram (t.ex. Virkkunen & Toivola 2020).

Syftet med denna studie är att få mer specifik information om hur andraspråklärare upplever uttalsbedömningen. Materialet består av enkätsvar av finländska lärare i svenska (n=14) och andra språk (n=63). Enkäten har (i) öppna svar som kartlägger känslor hos lärarna gällande bedömning av uttal och (ii) 15 påståenden som lärarna har tagit ställning till genom skalvärdering. De öppna svaren har analyserats kvalitativt och kategoriserats enligt innehållet.

De prelimära resultaten visar att uttalsbedömning upplevs som kontroversiellt: samtidigt lätt och svårt, positivt och negativt. (Svensk)lärarna ser uttalsbedömningen som *fascinerande* och *avkopplande* men också *frustrerande* då det är svårt att rätta till felaktigt uttal. Det framkom även att bedömning av L2-uttal inte upplevs språkövergripande på samma sätt. Mer än hos svensklärarna upprepas negativa uttryck som "stressande", "ångestfullt" och "tidsbrist" i engelsklärarnas svar. Gemensamt för alla språk är sensitiviteten: lärarna vill inte att bedömningen leder till talångest eller osäkerhet hos talaren.

Resultaten och medvetenheten om känslorna bidrar till utveckling av språkläroinnehåll.

Litteratur:

Ahola, S. (2022). Rima hipoen selviää tilanteesta: Yleisten kielitutkintojen suomen kielen arvioijien käsityksiä kielitaidon arvioinnista ja suullisesta kielitaidosta. JYU dissertations.

Honko, M. (2022). Saako kielitaidon arvioija olla epävarma? Epävarmuuden kokemisesta ja sen vaikutuksista arvioinnin luotettavuuteen Yleisissä kielitutkinnoissa. Abstrakt i AFinLA höstsymposium, 2022. https://www.helsinki.fi/assets/drupal/2022-10/AFinLA_2022_abstracts_251027.pdf

Virkkunen, P., & Toivola, M. (2020). Foneettinen osaaminen helpottaa vieraan kielen ääntämisen opettamista–kyselytutkimus suomalaisten kielenopettajien käyttämistä ääntämisen opetusmenetelmistä. *Ainedidaktikka*, 4(1), 34–57.

Hur härligt klingar läroplanen i hörförståelseprov?

Raili Hilden, Tanja Samulin, Helsingfors universitet

Svenskundervisningen i den allmänbildande utbildningen i finska gymnasier avslutas med studentexamen, där finsktalande studenter avlägger ett prov i medellång lärokurs i svenska som andra inhemska språket. Provet avser att mäta hur väl examinander har nått målsättningarna i läroplansgrunderna (Utbildningsstyrelsen, 2015).

Denna delstudie fokuserar på digitala hörförståelseprov 2017–2021 och söker besvara följande forskningsfråga: Hur väl motsvarar hörförståelseuppgifternas egenskaper de temaområden, diskurstyper och användningssituationer som nämns i läroplansgrunderna? Ur bedömningsteoretiskt perspektiv handlar det om läroplanskoherensen och därmed begreppsvaliditet (Sultana, 2018; Papageorgiou et. al., 2020). Forskningsfrågan klarläggs genom en kvalitativ innehållsanalys. Kategorierna för analysen härleddes ur kursbeskrivningar i läroplansgrunderna samt ur beskrivningen för nivå B1 i den finländska tillämpningen av de europeiska referensramarna. Provmaterialet analyserades skilt av två forskare.

Enligt de preliminära resultaten står flervalsfrågor för två tredjedelar av materialet. De mest frekventa texttyperna var narrativa eller beskrivande. Den finlandssvenska språkvarianten talad med normal eller sänkt hastighet övervägde i jämförelse med sverigesvenskan och regionala särdrag förekom sällan. Oftast var hörsamplerna författade av provkonstruktörerna och inspelade i en studio, medan autentiska ljud- och multimediala uppgifter påträffades mer sällan. Språkstoffet var främst konkret och de vanligaste temaområdena omfattade interkulturella jämförelser, resor, hälsa och välmående, i samklang med kursinnehållen och nivåbeskrivningen för B1.1. Bland gemensamma temaområden stod aktivt medborgarskap, entreprenörskap och arbetsliv samt välbefinnande och trygghet i spetsen. Den pågående studien kommer ge ytterligare resultat att rapportera i presentationen.

Papageorgiou, S., Xu, X., Timpe-Laughlin, V., & Dugdale, D. M. (2020). Exploring the Alignment Between a Curriculum and a Test for Young Learners of English as a Foreign Language.

Sultana, N. (2018). Investigating the relationship between washback and curriculum alignment: A literature review. *Canadian Journal for New Scholars in Education/Revue canadienne des jeunes chercheurs et chercheurs en éducation*, 9(2)

Förklarande tillägg i den fornsvenska översättningen av Susos *Gudeliga snilles väckare*

Mikko Kauko

Den tyske mystikern Heinrich Susos (ca 1295–1366) verk *Gudeliga snilles väckare* från 1330-talet översattes till svenska under senare hälften av 1400-talet. Översättningen är anonym men översättaren var sannolikt Jöns Budde (ca 1437–1491), klosterbroder i Nådendal.

Under medeltiden översattes *Gudeliga snilles väckare* från latin också till flera andra språk än svenska, bl.a. danska. Den fornsvenska översättningen har inte tidigare jämförts med andra versioner av *Gudeliga snilles väckare*. Nu jämför jag den svenska texten systematiskt med dess danska och latinska motsvarigheter för att kunna skilja mellan den svenska översättarens personliga insats och det som tagits över från förlagan. Under medeltiden var översättarens roll stor och mina jämförelser visar att den svenska översättaren gjort förklarande tillägg som gör texten klarare och lättare att förstå. Även annars verkar den svenska översättaren ha tagit hänsyn till sin birgittinska publik. Att så är fallet är ett indicium på att översättaren faktiskt var just Budde, sannolikt den flitigaste medeltida skribenten i det nuvarande Finland. Jag har tidigare undersökt hur Budde tog hänsyn till sin publik och lade till förklaringar i den svenska översättningen av *Mechtilds uppenbarelser* som utgör en viktig jämförelsepunkt för denna studie.

Tilläggen i texten är intressanta eftersom de inte bygger på utländska förlagor, som representerar allmäneuropeisk litteratur, utan kan betraktas som svenska original. Tilläggen var ett sätt att ta hänsyn till förhållandena i Nådendal/Vadstena, vilket gör dem kulturhistoriskt intressanta ur finländsk synvinkel. Min metod kan beskrivas som kvalitativ närläsning av texten eller en filologisk textinterpretation. Den svenska versionen av *Gudeliga snilles väckare* har tidigare utgjort en del av ett större material i flera språkhistoriska undersökningar av specifika språkliga drag och i forskningen om Budde. Texten som sådan har emellertid aldrig utgjort ett ämne för en monografi eller en artikel.

Inlärnning av svåra ljud i andraspråk: hur går den till fonetiskt?

Mikko Kuronen och Elina Tergujeff, Jyväskylä universitet

I föredraget redogör vi för en studie där vi undersökte inlärnningen av svåra ljud i andraspråk. De undersökta ljuden var /u/ och /ʃ/ som enligt tidigare forskning visat sig svåra för L2-talare av svenska (Kuronen 2016, Kautonen 2018). /u/ och /ʃ/ kan vara svåra till exempel för finskspråkiga talare av svenska, eftersom ljuden inte finns som fonem i finska och eftersom de kan anses vara fonologiskt markerade (jfr markedness theory, Eckman 2008) – åtminstone /u/ och [ʃ] som är huvudallofonen av /ʃ/ i standardsverigesvenskan. Det markerade tar sig uttryck i att ljuden kan vara svåra att både artikulera och förnimma korrekt för L2-talare av svenska.

Effekten av formell undervisning på inlärnning av /u/ och /ʃ/ undersöktes hos finskspråkiga L2-talare av svenska (n=28) med antingen finlandssvenska eller sverigesvenska som målvarietet. Uttalet undersöktes med olika talmaterial (talsatser, tungvrickare och fritt tal). Två olika undervisningsmetoder användes: fonetisk metod samt fonetisk metod kombinerad med övning med tungvrickare. Resultaten visar att effekten av formell undervisning var mycket bra vid inlärnning av båda ljuden. /u/ visade sig vara något svårare än /ʃ/ i finlandssvenskan, medan /u/ och [ʃ] var ungefär lika svåra i sverigesvenskan. I föredraget redogör vi närmare för resultaten, bl.a. hur inlärnningen gick till fonetiskt och vilka mönster den uppvisade hos olika talare.

Litteratur

Eckman, F. (2008). Typological markedness and second language phonology. J. Hansen & M. Zampini (Eds.), *Phonology and Second Language Acquisition*. Amsterdam, Netherlands: John Benjamins Publishing Company, 95–115.

Kautonen, M. (2018). Om hur finskspråkiga och svenskspråkiga lyssnare bedömer och värderar avancerade talares uttal av finlandssvenska. *Nordand*, 2(2). 131–150.

Kuronen, M. (2016). Avancerade finskspråkiga inlärares uttal av segment i sverigesvenska. *Puhe ja kieli*, 36(3). 175–196.

Poddares uppfattningar om poddspråk

Minna Levälähti, Helsingfors universitet

Gränserna för vilka språkliga register (Agha 2008) som kan användas i media förefaller suddas ut, och poddar är möjligen en bidragande orsak till det. Poddspråket kännetecknas av att det är pratigt, familjärt, personligt, flytande och intimt (Spinelli & Lance 2019). I dag utgör poddar en stor del av public service-bolaget Yles utbud, men hur påverkar det lediga poddformatet språket i Svenska Yles poddar? Mediebolaget uppmanar de anställda att vara språkliga förebilder och använda ett vårdat språk, dvs. följa språkvårdens rekommendationer, i alla produktioner (Rundradions svenska språknämnd 2014).

I föredraget utgår jag från 15 intervjuer med producenter av och medverkande i poddar som sänds av Svenska Yle. Jag tar fasta på hur de beskriver sitt språk och hur medieformatet och Svenska Yles förväntningar och krav på språket påverkar deras språkanvändning. Vilka språkliga normer navigerar de efter? Är deras mål att tala finlandssvenskt standardspråk eller någon annan varietet? Intervjusvaren analyseras genom kvalitativ innehållsanalys. Största delen av de intervjuade beskriver sitt språk i podden som någon form av standardfinlandssvenska med regionala inslag. De har dock vissa motstridiga tankar om vad standardfinlandssvenska är, om hur mycket dialektala drag som får höras och även om hur vårdat poddspråket bör vara. (Levälahti et al u.u.)

Referenser

Agha, Asif 2008. Registers of language. I: A. Duranti (ed.) *A Companion to Linguistic Anthropology*.

Levälahti, Minna, Henricson, Sofie, Huhtamäki, Martina & Lindström, Jan. u.u. Exploring language norms in podcasts distributed by a public service broadcaster in the FinlandSwedish mediascape I: Reglindis De Ridder (ed.) *“One size fits all?” Linguistic standards used in the media of pluricentric language areas*. Graz/Berlin, PCL-PRESS.

Rundradions svenska språknämnd 2014. *Så här talar och skriver vi på Svenska Yle*. Helsingfors, Yle.

Spinelli, Martin & Lance, Dann 2019. *Podcasting. The audio media revolution*. New York, Bloomsbury Academic.

Digisvenska-korpusen – En inlärarkorpus baserad på studentprovet i B-svenska

Therese Lindström Tiedemann, Daniela Piipponen, Erik Axelsson, Helsingfors universitet

Inlärarkorpusar utgör ett viktigt verktyg inom forskningen i andraspråksinlärning. Flera lovande områden kräver dessutom annoterade korpusar med information om lemman, ordklasser, m.m. De annoterade korpusar för svenska som andraspråk (L2) som existerar i dagsläget är insamlade i Sverige (t.ex. Volodina et al 2019), vilket leder till att en mycket liten del av materialet som ingår har skrivits av inlärare med finska som förstaspråk (L1). Studier av L2-svenska som baseras på korpusar och som kan kopplas till utvecklingar inom t.ex. profilering, automatisk bedömning eller utveckling av nya stöd för inlärning, riskerar alltså att inte ta i beaktan L2-svenska med finska som L1, samt som lärts in i en kontext med inflöde främst från finlandssvenska. Samtidigt pekar forskning på att såväl ens förstaspråk som inflödet påverkar språkinlärningen.

Vi presenterar en annoterad korpus för svenska som andraspråk som utvecklas inom projektet Digisvenska. Korpusen är uppbyggd av skrivprestationer i studentprovet i medellång svenska från åtta provtillfällen mellan 2018 och 2021. Materialet annoteras automatiskt med språklig information genom Sparv, som också använts i inlärarkorpusarna i Sverige, men innehåller även metadata som skribentens resultat i de övriga provdelarna. Eftersom inlärmaterial kan innehålla icke-normativa former såsom böjnings- och stavfel, kommer dessutom en del av korpusen att normaliseras, dvs. annoteras med en "standardiserad" språkdräkt.

I och med utvecklingen av Digisvenska-korpusen säkrar vi att det finns data särskilt lämpliga för jämförelser med data från inlärarkorpusarna i Sverige. Korpusen ger nya sätt att undersöka om L2-svenskan som lärs in i Finland skiljer sig från L2-svenskan som lärs in Sverige.

Referenser

Volodina, E., Granstedt, L., Matsson, A., Megyesi, B., Pilán, I., Prentice, J., Rosén, D., Rudebeck, L., Schenström, C-J., Sundberg, G., Wirén, M. (2019). The SweLL Language Learner Corpus: From Design to Annotation. *NEJTL*, 6: 67-104.

Dialekt som resurs i ett finlandssvenskt klassrum i Österbotten

Paulina Nyman-Koskinen, Jyväskylä universitet

Österbotten är ett landskap där de lokala finlandssvenska dialekterna har sin starkaste ställning jämfört med övriga Finland (Ivars 2015). Dialekterna används i olika domäner och i detta fall utgör skolan inget undantag. I vissa dialektstarka områden har dialektanvändning i klassrummet ofta setts som en utmaning med tanke på inläringen av standardsvenska. Detta föredrag diskuterar dialektanvändning i en klassrumskontext i Österbotten där eleverna använder dialekt och standardsvenska med lärarna och dialekt eller finska med varandra. För lärarnas del är de jure språkpolicy i klassrummet standardsvenska. Syftet med föredraget är att visa hur dialekten används som resurs i klassrummet i elev-lärointeraktion i olika kommunikationssituationer. Kommunikationssituationerna är indelade i kommunikation i helklass, smågrupp och individuell kommunikation (Niemelä 2008). Även en indelning i uppgiftsrelaterade och icke-uppgiftsrelaterade situationer har gjorts. Materialet består av transkriberade video- och audioinspelningar från en modersmålslektion som analyserats och som är en del av ett större etnografiskt material som samlats in under en veckas tid i årskurs 3 år 2014. I föredraget presenteras olika exempelutdrag som visar ett naturligt samspel mellan dialekt och standardsvenska mellan eleverna och lärarna i de ovannämnda kommunikationssituationerna. Exempelutdragen visar också att dialekt används oavsett om det handlar om en uppgiftsrelaterad situation (t.ex. läsförståelse, övning av ordförråd) eller en icke-uppgiftsrelaterad situation (t.ex. fritt berättande av någon händelse som skett i eller utanför skolkontext). Dialekt är därmed en resurs och en väsentlig del av interaktionen i denna klassrumskontext.

Källor

Ivars, Ann-Marie (2015). *Dialekter och småstadsspråk*. Svenskan i Finland – i dag och i går I:1. Helsingfors: Svenska litteratursällskapet i Finland. S. 85–103.

Niemelä, Nina (2008). *Interaktion i helklass under ett tema i språkbad*. Acta Wasaensia nr 194. Språkvetenskap 39. Universitas Wasaensis 2008.

Infinitivkonstruktioner i inläraarsvenska. En jämförelse mellan två årskurser inom språkbåd

Eeva-Liisa Nyqvist, Helsingfors universitet

Inläringen genom meningsfull kommunikation inom tidigt fullständigt språkbåd leder till utmärkt kommunikationsförmåga, men den grammatiska kompetensen, som är central för en bra skrivförmåga samt i kommunikationsproblem (Ellis 2005) förblir ofta bristfällig (Harley 1993, Ó Duibhir 2009, Nyqvist 2018, 2021).

Infinitivkonstruktioner är vanliga i svenskan men de har inte undersökts särskilt mycket. Laurén (1994) har behandlat infinitivkonstruktioner hos språkbådselever med ett litet korpus, men mitt syfte är att undersöka bruket av dessa med hjälp av ett lucktest som eliciterar flera användningskontexter för dessa hos stora språkbådselevgrupper i årskurserna 6 och 9 (n=130 resp. 148) från olika delar av Finland. Infinitivkonstruktionerna torde vara utmanande för L2-inlärare eftersom infinitivmärket *att* är svår att lägga märke till i inflödet och det används i samband med infinitivformen i vissa konstruktioner men inte i andra (t.ex. *älska att dansa* vs. *börja dansa*, jfr Harley 1993). Centrala frågor är:

1. Vilka kontexter för infinitivkonstruktioner är de lättaste/svåraste för informanterna?
2. Är det vanligare att över- eller underanvända *att*?
3. Hur skiljs informantgrupperna åt?

Källor

Ellis, N.C. 2005. At the interface: Dynamic interactions of explicit and implicit language knowledge. *Studies in Second Language Acquisition* 27, 305–352.

Harley, B. 1993. Instructional strategies and SLA in early French immersion. *Studies in Second Language Acquisition* 15, 245–260.

Laurén, U. 1994. *Tvåspråkiga och enspråkiga skolelevers skriftliga produktion. Performans och kreativitet*. Vasa: Universitas Wasaensia.

Nyqvist, E-L. 2018. Species och artikelbruk hos finska språkbådselever i årkurs 6. *Folkmålsstudier* 56, 73–104.

Nyqvist, E-L. 2021: Subject-verb word order in narratives in Swedish by Finnish-speaking immersion and non-immersion students. *Journal of Language teaching and Research* 12, 641–653.

Ó Duibhir, P. 2009. *The Spoken Irish of Sixth-class Pupils in Irish Immersion Schools*. Dublin: University of Dublin, Trinity College.

Svegramido – grammatikvideofilmer för svenska språket

*Katja Peltola, Charlotta Sundström, Hanken svenska handelshögskolan
Jannika Lassus, Therese Lindström Tiedemann, Helsingfors universitet*

Svegramido är ett samarbetsprojekt mellan Hanken svenska handelshögskolan och Helsingfors universitet där vi har skapat korta videofilmer som går igenom såväl svenska grammatiska begrepp som grundläggande regler i svenska språket. Målgruppen är både studerande med svenska som förstaspråk och studerande med svenska som andraspråk eller främmande språk främst på tredje stadiet. Förhoppningen är att materialet även ska kunna användas på gymnasienivå till viss del.

På grund av de olika målgrupperna har videofilmerna olika nivå, modersmålsnivå eller CEFR B1–C2. En del är mer teoretiska och andra mer analytiska. Videofilmerna är korta och innehåller även visst övningsmaterial med instruktioner om att pausa och sedan kommer en genomgång därefter. Idén är

inte att vara ett alternativ till grammatikböcker som finns på marknaden, utan snarare ett komplement i en annan form. Grammatikstuderande har ett stort behov av att reflektera över autentiska exempel och öva analys. Ibland går det för fort i undervisningen och dessa videofilmer ger då en till möjlighet till sådan övning som kan användas självständigt i ens egen takt och där ett fokus läggs på att förklara.

I flera videofilmer får man exempelvis övning i att använda satsschema för att förstå svensk ordföljd. Det finns också filmer som visar vad en ordklass är och hur man själv utifrån morfologi, syntax och semantik kan analysera vilken ordklass ett ord är och motivera sitt val. Även frasbegreppet och olika slags fraser presenteras i ett antal filmer.

I vår presentation berättar vi kort om vårt projekt, hur vi arbetade med filmerna och vilket slags videofilmer vi har gjort. Vi berättar också om hurdan respons vi fått på videofilmerna från studenter.

"Man visar att hej jag tänker på dig!" - Den mångsidiga användningen av digitala kommunikationskanaler av finlandssvenskar i schweizisk diaspora

Jessica Rosenberg, Jyväskylä universitet

Digitala kommunikationskanaler är en viktig del av dagens kommunikation då de möjliggör interaktion oavsett var man befinner sig. För många som har flyttat till ett annat land erbjuder digitala medier möjligheter att upprätthålla språk, kultur och sociala kontakter. Denna studie analyserar två utlandsfinlandssvenskars digitala kommunikationspraktiker i den schweiziska diasporan och ger en inblick i de olika faktorer som driver deras digitalt medierade kommunikation. Det finns generellt sett litet kvalitativ forskning kring utlandsfinlandssvenskar trots att de utgör en förhållandevis stor andel av finlandssvenskarnas totala antal.

Detta är en kvalitativ fallstudie, och materialet består av sex semistrukturerade intervjuer med två utlandsfinlandssvenskar i Schweiz, deras mediedagböcker och uppföljningsintervjuer. Materialet visualiseras med hjälp av ett så kallat mediagram som är en visuell framställning av en persons digitala nätverk (Lexander & Androutsopoulos 2019). Genom att tillämpa polymediateorin (Madianou & Miller 2013) fokuserar studien sig på val av olika kanaler, modaliteter och språk och hur dessa kopplas till hur diverse sociala relationer hanteras.

Digitalt medierade kommunikationskanaler bidrar till upprätthållande av kontakter nära och fjärran, till en mångsidig språkanvändning och ett brett kontaktnätverk vilka styrs av flera, mångfacetterade faktorer, såsom emotionella, habituella och språkliga. Denna studie studerar denna komplexitet och ger ny kunskap om användning av digitala kommunikationskanaler i diaspora och utlandsfinlandssvenskars digitala kommunikationspraktiker.

Lexander, Kristin Vold & Androutsopoulos, Jannis (2019) Working with mediagrams: a methodology for collaborative research on mediational repertoires in multilingual families. *Journal of Multilingual and Multicultural Development*. 42:1, S. 1-18, Doi: <https://doi.org/10.1080/01434632.2019.1667363>.

Madianou, Mirca & Miller, Daniel (2013) Polymedia: Towards a new theory of digital media in interpersonal communication. *International Journal of Cultural Studies*. 16:2, S. 169-187. Doi: <https://doi.org/10.1177/1367877912452486>.

"De små första finska barnen kan ej mycket ännu tala svenska"

Språket och vardagen i Svenska småskolan i Uleåborg i slutet av 1800-talet och i början av 1900-talet

Paula Rossi, Uleåborgs universitet

År 1886 grundade lektorn vid Svenska klassiska lyceet Gustaf Waldemar Andersin (1833–1887) och Sophie Gahmberg (f. Pentzin, 1853–1914) en svenskspråkig privatskola i Uleåborg. Skolan fick namnet *Svenska småskolan* och dess uppgift var att förbereda eleverna på skolgång vid ett svenskt läroverk. I skolan infördes den s.k. "ljud – skrif – läsemetoden", klassläraresystemet, skolläkar- och föräldramöten. Skolan annonserade om sin verksamhet både på svenska i *Uleåborgs Tidning* och på finska i *Oulun Ilmoituslehti*, vilket tyder på att skolan ville ha elever från båda språkgrupperna. När skolan grundades var endast cirka åtta procent av stadens invånare svenskspråkiga och den konkurrerade med den kommunala svenska folkskolan.

Under flera decennier fungerade Jenny Fellman (1860–1939) som skolans lärare och föreståndare. Därför hette skolan även "Fellmanska skolan". I Norra Österbottens museum i Uleåborg förvaras tiotals brev som Jenny Fellman skrev till Sophie Gahmberg och några tal som Sophie Gahmberg höll i skolan. För det första är mitt syfte att redogöra för vad Jenny Fellman skrev om elevernas (språkliga) kunskaper och läromaterialet i skolan. För det andra diskuterar jag skolans vardag och vilka problem lärarna mötte i sitt arbete. För det tredje tar jag upp vissa talspråkliga språkdrag och hur sättet att stava ord ändrades i Fellmans brev. Metodologiskt är det fråga om kvalitativ närläsning och innehållsanalys av breven och talen.

Källor

Gahmberg, Sophie 1911. Pedagogiska personligheter och förhållanden i Uleåborg under det förgångna århundradet. I: Oulun koulujen 300 vuoden muistoksi – Till skolornas i Uleåborg 300 års minne. Uleåborg. S. 56–72.

Silvander, Carl-Eric 2002. Svenska Folkskolan i Uleåborg 1880–1974. Uleåborg.

Hur synliggörs svenskan i lärarstuderandes visuella narrativer?

Camilla Rosvall, Åbo Akademi,

Maria Kautonen, Östra Finlands universitet,

Liisa Suomela, Maria Ruohotie-Lyhty, Jyväskylä universitet

Siv Björklund, Åbo Akademi

Karita Mård-Miettinen, Jyväskylä universitet

Att utbilda sig till lärare innebär inte endast att lära sig ämnesmässiga kunskaper och färdigheter (Sjöstöm & Tyson, 2022). Utöver lärarkompetenser bidrar lärarutbildningen med att se språket och lärarrollen i en bredare språkutbildningspolitisk, pedagogisk och personlig referensram. I forskningsprojektet *Svenska språket som personlig upplevelse, politik och pedagogik: svensklärarstuderandes uppfattningar om att undervisa i det svenska språket (PoPUpp)* som finansieras av Svenska kulturfonden undersöks hur svensklärarstuderande vid tre olika finländska universitet uppfattar och synliggör sitt undervisningsspråk svenska.

Lärarstuderandes uppfattningar analyserades med hjälp av visuella narrativer och temaintervjuer. Studerandena ombads skapa en bild som föreställer hen själv i sitt framtida drömyrke och en som inte motsvarar framtidsvisionen (t.ex. Ruohotie-Lyhty & Pitkänen-Huhta, 2020). Därefter beskrev studeranden kortfattat sina framtidsvisioner i skriven text. I tillägg analyserades temaintervjuerna som gjordes med lärarstuderande på basis av visualiseringarna.

Presentationen redogör för hur lärarstuderande synliggör det svenska språket. Analysresultat visar på skillnader i lärarstuderandenas visualiseringar. Å ena sidan uppfattas svenskan som ett undervisningsämne där läraren har ett stort ansvar för att positivt inverka på elevernas studiemotivation och vikten av att undervisningen är både mångsidig och interaktiv. Å andra sidan uppfattas svenskan som en naturlig del av lärmiljön där uppmuntran, positiv respons och ömsesidig respekt råder.

Referenser

Ruohotie-Lyhty, M. & Pitkänen-Huhta, A. (2020). Status versus nature of work: preservice language teachers envisioning their future profession. *European Journal of Teacher Education*.
<https://doi.org/10.1080/02619768.2020.1788535>.

Sjöström J. & Tyson, R. (2022). *Didaktik för lärande och utbildning*. Liber.

Att fortsätta eller inte fortsätta tala

Sara Rönnqvist, Helsingfors universitet

Att tala i turer är ett etablerat samtalsmönster. Vid en eventuell turbytesplats kan en ny talare ta ordet efter en tidigare talare. Om inte det sker kan samma talare fortsätta tala, genom att påbörja en ny tur eller förlänga en pågående tur. Den här turövergången sker inte alltid smidigt. Utebliven eller bristande mottagarrespons kan försvåra ett samtals progressivitet, vilket samtalsdeltagare behöver förhålla sig till. Min presentation granskar hur samtalsdeltagare hanterar den gräns i talat språk som det så kallade turövergångsområdet (Lindström 2008) utgör.

Presentationen baserar sig på tre delstudier för min doktorsavhandling. Delstudierna granskar hur adverbet *på något sätt* samt konnektiverna *å sen* (och *sen*) och *för att* fungerar i turövergångsområdet vid hantering av utebliven eller bristande mottagarrespons, i relation till synligt kroppsliga resurser, som t.ex. gester, kroppspositioner och blickriktningar. Materialet består av videoinspelningar av uppgiftsbaserade samtal där deltagare med olika förkunskaper evaluerar bildkonst (11 h 40 minuter). Med multimodal samtalsanalytisk metod knyter jag an till forskningsgrenen interaktionell lingvistik.

Mina resultat visar att resurserna används för att förlänga en deltagares tur. Adverbet *på något sätt* fungerar som ett syntaktiskt integrerat *turtillägg* (Eriksson 2002) som omförhandlar det tidigare sagda, medan konnektiverna *å sen* och *för att* tillämpas vid *turfortsättningar* (Linell 2005). Turfortsättningarna tar fasta på något nytt (*å sen*) och erbjuder en förklaring eller elaborering (*för att*) av det som sagts för att möjliggöra ett turbyte. Alla resurser uppvisar diskursmarkörsliknande drag i de här sekventiella positionerna och bidrar till samtalens progressivitet och deltagarnas etablering av samförstånd.

Referenser:

Eriksson, Mats, 2002: Syntaxens sociala sida – en inledande diskussion av turtillägg. Språk och stil NF 12. 5–24.

Lindström, Jan, 2008: Tur och ordning. Stockholm: Norstedts akademiska förlag.

Linell, Per, 2005: En dialogisk grammatik?. Jan Anward & Bengt Nordberg

(red.): Samtal och grammatik: studier i svenskt samtalsspråk. Lund: Studentlitteratur. 231–328.

Valet av ortografi i det svenska tidningsspråket i Finland 1881–1910

Anders Stendahl, Åbo Akademi

År 1801 utgav Svenska Akademien sin stavningslära. Dess norm ifrågasattes redan i mitten av 1800talet av nystavarna, vilka i Finland representerades av bl.a. Axel Olof Freudenthal. Denne utgav 1881 en stavningslära för Finland, som företrädde en reformerad ortografi. I olika upplagor fick den spridning i skolorna och påverkade även språket i pressen (Thylin-Klaus 2015:102). Hugo Bergroth konstaterade följaktligen 1892 att många finländska dagstidningar då hade övergått till Freudenthals ortografi (Mustelin 2004:111–112). År 1889 utkom SAOL 6. Den innehöll en del reformerade stavningar, men för vissa ord angavs dubbla stavningar – en reformerad och en traditionell. En konflikt kom dagen 1890 då Finlands senat skapade en "statsortografi" genom att upphöja SAOL 6 till norm i de statliga skolorna, och i de fall dubbla former angavs skulle de "brukliga" formerna, dvs. de äldre, användas. (a.a.:89–101.) Beslutet hade språkpolitiska undertoner. Bakom senatens beslut låg bl.a. den finskinnade Yrjö Koskinen, som befann sig i konflikt med den svensksinnade kretsen kring Freudenthal (Thylin-Klaus 2015:120–126). Konflikten löstes 1900 då SAOL 7 kom ut. I den hade de äldre parallellformerna uttrangerats, och skillnaderna mellan statsortografen, som baserade sig på SAOL 7, och den freudenthalska var nu mycket små. (Mustelin 2004:129–130.) År 1906 följde så den slutgiltiga stavningsreformen.

I min undersökning undersöker jag tidningsspråket i Finland 1881–1910. Tidningarna kategoriseras utgående från om de följer den freudenthalska ortografen, statsortografen 1890, statsortografen 1900 eller 1906 års ortografi. Efter att Hugo Bergroth 1892 hade fällt sin kommentar lades vissa tidningar ned och nya grundades, och syftet är att få en klarare bild av hur dagspressen i sin helhet förhöll sig till de olika ortografierna. Forskningsfrågorna är: Vilka tidningar följde vilken norm när? Korrelerar tidningarnas redaktionella hållning i språkfrågan med valet av ortografisk norm? Undersökningen visar därmed också hur ortografi kan vara bärare av politisk ideologi (se t.ex. Sebba 2012).

Litteratur

- Freudenthal, A. O. 1881. Svensk rättskrifningslära, på grundvalen af nordiska rättstafningsmötets öfvergångsförslag och med särskildt afseende på Finland. Helsingfors: G. W. Edlund.
- af Leopold, C. G. 1801 [2010]. Afhandling om svenska stafsättet. I: Ståhle Sjönell, B., P. Söderlund, & L. Santesson (red.). Samlade skrifter av Carl Gustaf af Leopold. Förra avdelningen, fjärde delen. Skrifter på prosa 1785–1829. 1. Om svenska språket. Stockholm: Svenska vitterhetssamfundet. S. 43–192.
- Mustelin, O. 2004. Stafva eller stava? Svenska rättstavningssträvanden i Finland i slutet av 1800talet. Helsingfors: Svenska litteratursällskapet i Finland.
- Sebba, M. 2012. Orthography as social action: Scripts, spelling, identity and power. I: Jaffe, A, J. Androutsopoulos, M. Sebba & S. Johnson (red.), Orthography as social action: scripts, spelling, identity and power. Berlin; Boston: De Gruyter Mouton. S. 1–19.
- Thylin-Klaus, J. 2015. Särdrag, stavning och självbild: en idéhistorisk studie av svensk språkplanering i Finland 1860–1920. Helsingfors: Svenska litteratursällskapet i Finland.

Ett land, två språk - klasslärares språkmedvetna undervisningsmetoder i tidig språkundervisning av det andra inhemska språket

Tiia Vahtola, Åbo universitet

Gränser kan vara dynamiska eller särskiljande (Andersson & Edlund 2012). I utbildningssystemet begränsas våra nationalspråk, svenska och finska, i separata utbildningshelheter (Oker-Blom 2021). I årskurs 1 inleds studier i A1-språk dvs. i det andra inhemska språket eller det första främmande språket. (GLGU 2014.) Forskning om språkinlärningssmetoder har en viktig roll i att förstå vägen till språket (Andersson & Edlund 2012). Svenskspråkiga elever läser oftare A1-finska än finskspråkiga A1-svenska. Det finns begränsat med forskning om det svenska i Finland (Oker-Blom 2021.)

Detta föredrag handlar om språkmedveten tidig språkundervisning av det andra inhemska språket, och ger insikt i hur två- och flerspråkiga elever beaktas på språklektioner. Studien söker svar på följande frågor:

- Hurdana språkmedvetna metoder använder klasslärare i undervisningen i A1-svenska och A1-finska i årskurserna 1-2?
- Hur beaktar klasslärare två- och flerspråkiga elever i undervisningen i det andra inhemska språket i årskurserna 1-2?

Forskningsmaterialet består av nio klasslärares intervjusvar, och observationer av fem språklektioner i A1-svenska och fyra i A1-finska. Materialet samlades in i november 2022-januari 2023. Analysen görs med kvalitativ innehållsanalys.

Preliminära resultat visar att språkmedvetna metoder används t.ex. då målspråkets ord jämförs med andra språk. Eleverna handleds till att använda språkliga resurser och gissa sig fram till nya ord. Lärarna beaktar sällan två- och flerspråkiga elever. Målspråket används mycket och enligt lärarna har eleverna nytta av att lära sig det andra inhemska språket. Föredraget grundar sig i en delstudie inom [pågående doktorandforskning](#) som Svenska Kulturfonden finansierar.

Referenser:

Andersson, D. & Edlund, L-E. (red.) 2012. Språkets gränser och verklighetens. Perspektiv på begreppet gräns. Umeå: Umeå universitet.

GLGU 2014 = Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen. Helsingfors: Utbildningsstyrelsen.

Oker-Blom, G. 2021. Den svenskspråkiga utbildningen i Finland: särdrag, utmaningar, utvecklingsbehov och förslag till åtgärder. Helsingfors: Undervisnings- och kulturministeriet.

Här ligger jag och försöker läsa storslagna ord - En komparativ studie av Jenny Jägerfelds barn- och ungdomsböcker med hjälp av Kelly-listan

Pontus Wallenborg

För drygt tio år sedan sprang ur KELLY-projektet den svenska Kelly-listan. Ett av KELLY-projektets mål var att utveckla en typ av förteckning över ord som inlärare på de olika nivåerna enligt CEFR-systemet skulle ha kunskap om. Kelly-listan kan därför utgöra ett praktiskt verktyg för andraspråksinlärare av svenska, och som bas för att veta vilka ord det kan vara lämpligt att koncentrera studierna på, givet inlärarens nivå. Ett fåtal enspråkiga ordböcker för nybörjare har existerat sedan tidigare, såsom Natur och Kulturs Svenska Ordbok, och på senare år även Lexin. Fördelen med Kelly-listan är dock klassificeringen av orden i flera kategorier, och inte minst efter just inlärarnivå.

KELLY-projektet finansierades av EU:s Lifelong Learning Programme. Projektet kan samtidigt ställas i relation till andra internationella rekommendationer för vokabulär- och teckeninläring som till exempel inför HSK-proven i kinesiska, eller ord- och frekvenslistor som Oxford3000. Enklare svenska föregångare är Base Vocabulary Pool eller Tiotusen i topp.

Ordförrådet utgör ett stort hinder att ta sig över för L2-inlärare, och framstår utan tvekan som en gräns mellan språken. Därtill kan det innebära svårigheter även för yngre L1-inlärare vid läsning. Emellertid har tidigare forskning endast ett fåtal gånger utnyttjat Kelly-listan, bland annat för att undersöka språkbarriärer i sjukvården.

Jenny Jägerfeld är psykolog, men också en av samtidens mest framgångsrika barn- och ungdomsförfattare i Sverige. Bland hennes meriter återfinns Augustpriset, Astrid Lindgrenpriset, och Barnradions bokpris. Men medan hennes *Här ligger jag och blöder* vänder sig till en gymnasiepublik, riktar sig *Mitt storslagna liv* till yngre läsare. Artikeln undersöker huruvida detta återspeglar sig i bokens vokabulär och variation av ordförråd. Hypotesen är att barnboken använder sig av en lättare och mindre varierad vokabulär. För att undersöka förhållandet begagnas Kelly-listan samt en frekvensanalys. Dessutom argumenteras för ökad användning av Kelly-listan i såväl forskning som undervisning.

De finskspråkigas användning av svenska i det flerspråkiga arbetslivet

Anne-Maj Åberg, Åbo universitet

Anne-Maria Kuosa, Helsingfors universitet

I detta föredrag presenterar vi resultat av projektet SVAR - Svenska i arbetslivet vid Åbo universitet. I projektet undersöks de finskspråkigas användning av svenska i det flerspråkiga arbetslivet. Enligt tidigare forskning används svenskan både i den interna och externa kommunikationen i företag och dessutom är Sverige fortfarande en av Finlands viktigaste handelspartner (t.ex. Tanner & Lassus 2018).

Syftet med vårt projekt är att komplettera uppfattningen om användningen av det andra inhemska språket i Finland. Därför är vi i synnerhet intresserade av i hur stor utsträckning finskspråkiga använder svenska i sina arbetsuppgifter, hur de upplever svenskanvändningen och hur de tänker att deras studier i svenska har motsvarat arbetslivets behov. Den nya kunskap som produceras inom projektet kan således användas för att utveckla fackspråksundervisningen i svenska samt att öka såväl språklärarnas som studerandenas språkmedvetenhet och motivation.

I den här presentationen har vi valt att fokusera på användningen av svenska inom privata sektorn. Materialet består av en enkät som skickades till ett flertal företag i Åbonejden kring årsskiftet 2022–2023 och i januari 2023 hade besvarats av cirka hundra respondenter. Det kvantitativa materialet består av numeriska enkätsvar och resultatet presenteras med hjälp av frekvenser. De fria enkätsvaren analyserades med hjälp av kvalitativ materialbaserad innehållsanalys.

Resultaten tyder på att finskspråkiga sköter sina arbetsuppgifter också på svenska. Användningen av svenska är dock inte självklar och respondenterna berättade också om utmanande situationer. De efterlyser till exempel mera mod att använda svenska i mångfasetterade arbetsuppgifter. Detta borde enligt deras uppfattning betonas i svenskundervisningen.

Litteratur

Tanner, J. & Lassus, J. 2018. Kotimaiset kielet työelämässä: suomenruotsalaisten raportoimat kokemukset työelämän viestintätilanteista ja saamastaan kielenopetuksesta. I L. Lehti, P. Peltonen, S. Routarinne, V. Vaakanainen & V. Virsu (red.) Uusia lukutaitoja rakentamassa – building new literacies. AfinLan vuosikirja 76. Jyväskylä, 115–133. <https://journal.fi/afinlavk/issue/view/5333>.

Visualiseringen av flytet i skrivprocessen hos skribenter med varierande kunskaper i L2-svenska

Anne-Maj Åberg & Mari Mäkilä, Åbo universitet

Denna presentation handlar om visualiseringen av flytet i skrivprocessen hos skribenter med varierande kunskaper i L2-svenska. Med flyt avser vi den kognitiva process i skrivprocessen som kan mätas genom pauser, revideringar och textproduktion (Chenoweth & Hayes 2001). Tidigare forskning visar att språkfärdigheten påverkar flytet (Palviainen, Kalaja & Mäntylä 2012; Mutta 2020). Exempelvis förekommer det fler pauser och kortare briseringar (eng. *bursts*) på lägre färdighetsnivåer. Med pauser avser vi kognitiva pauser som är minst två sekunder långa och med briseringar produktion mellan två kognitiva pauser eller revideringar (Chenoweth & Hayes 2001; Mutta 2020).

Materialet för studien består av inspelade skrivprocesser av tolv finskspråkiga universitetsstudenter. De färdiga texterna har bedömts enligt referensramens färdighetsnivåer (CEFR 2001). Materialet har samlats in med hjälp av ett nytt tangentloggningsprogram, GenoGraphiX-Log (GGXLog), som innehåller verktyg som visualiserar skrivprocessen (Leblay et al. 2022). Vi presenterar vad för slags skillnader i flyt det förekommer mellan skribenter på olika CEFR-nivåer och diskuterar hur GGXLog synliggör dessa skillnader med hjälp av olika visualiseringar.

Resultaten tyder på att det finns skillnader i paus- och briseringsmönstren mellan färdighetsnivåerna men individuell variation förekommer. Vidare tyder resultaten på att visualiseringarna kan synliggöra dessa skillnader mellan lägre och högre färdighetsnivåer.

Litteratur

CEFR 2001 = *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment*. Council for Cultural Co-operation. Education Committee. Modern Languages Division, Strasbourg: Cambridge University Press.

Chenoweth, A. & Hayes, J. 2001. Fluency in writing: generating text in L1 and L2. *Written Communication* 18, 80–98.

Leblay, C., Usoof, H. & Caporossi, G. 2022. Kirjoittamisprosessin dynaaminen visualisointi. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, 13(3).

Mutta, M. 2020. L2 fluency and writer profiles. I: P. Lintunen, M. Mutta & P. Peltonen (red.), *Fluency in L2 learning and use*, 631–80. Bristol: Multilingual Matters.

Palviainen, Å., Kalaja, P. & Mäntylä, K. 2012. Development of L2 writing: fluency and proficiency. *AFinLA-e: Soveltavan kielitieteen tutkimuksia*, 2012(4), 47–59.